

Fra Klubbens besøg på Jagt- og Skovbrugsmuseet onsdag, den 19. maj 2016.

Deltagerne i besøget samledes kl. 13.00 i strålende sol på gårdspladsen ved Jagt- og Skovbrugsmuseet. Museet er til dels indrettet i avlsbygninger fra det nedrevne Hørsholm Slot. Allerede i 1300-tallet lå på stedet en kongelig ejendom. De tidligere bygninger - fra 1600-tallet – blev i første halvdel af 1700-årene udbygget betragteligt ved Laurids de Thura. Slottets storhedstid varede fra 1740-erne til 1771. I denne periodes sidste år holdtes talrige glamourøse fester på slottet, medens dronningen – Caroline Mathilde – og geheimestatsministeren – J. F. Struensee havde hyrdetime i kulissen. Efter Struensees fald i 1771 blev slottet forladt og det forfaldt. I 1810 lod Frederik 6. slottet, bortset fra kirken, nedbryde. Omkring 1820 blev kirken erstattet af en ny, kaldet ”Frue Kirke i Miniature”, ved C. F. Hansen.

Jagt- og Skovbrugsmuseet flyttede i 1942 ind i slottets gulkalkede avlsbygninger, stald og lade. Udstillingsområdet udvidedes i 2002 med en nyopført fløj, der huser maskiner og andet udstyr til skovdrift.

I Stalden guidede museumsdirektør Jette Baagø os gennem museets store samling af jagtens dyr – udstoppede eller som skelet – og fornemt opstillede tableauer fra jagtsituationer. Her må især nævnes jagten med bue og pil på en urokse, der fandt sted på den tid, hvor Jylland var landfast med England og Dogger Banke var tørt land. Jagten mislykkedes, da urokserne undveg ved at løbe ud i en sø eller mose og druknede.

Museumsdirektøren berettede om jagtens former, især dog om par forcejagten. Det var tidligere i Danmark og er stadig i England en populær jagtform, hvor jægere til hest og med hunde jager vildtet ind til, det er så udtrættet, at det kan nedlægges. Et sådant jagtridt gennem Nordsjællands dengang tætte skove med små søer og mosedrag var absolut ikke ufarlig, og efterhånden fandt man ud af at anlægge vejsystemer, som jægerne kunne ride på en mere sikker måde. Et godt eksempel på et sådant vejsystem findes i Store Dyrehave ved Hillerød: i midten er der en stjerne, og fra

Klub 60+

Pensionistforening for tidligere medarbejdere i Fødevarerministeriet og for nuværende 60+ -medarbejdere

stjernens midtpunkt udgår 8 veje, der er indbyrdes forbundet med tværgående veje. Her kunne enevoldskongerne rigtig vise deres magt og pragt og jagtmæssige kunnen. Ud over stjernen er der også i dyrehaven et mindre, tilsvarende vejsystem, kaldet Sydkorset.

Igennem udstillingen i Stalden løber en Rævesti, markeret med hvide rævepoter. Museet har 20 ræve: Der er fine små ræve, syge ræve, store ræve, ræve som bytte, ræven som jæger. Der er en ræv til at klappe og en ræv til at trykke i poten. Ved at følge ræveruten opleves ikke alene rævene, men også det, som museet egentlig handler om: Menneskets samspil med – og brug af – naturen. Der er mange udstoppede dyr, hvoraf en del kan ses på billederne fra besøget på foreningens hjemmeside. Blandt det mere spektakulære er, ud over den indledende jagtscene, elgene fra Lundby Mose. I 1999 blev et hold elever fra den daværende Sydsjællands Landbrugsskole sat til at grave et hul i jorden med henblik på studium af jordbundsforholdene. 2 meter nede fandt de nogle store knogler liggende i små bunker. Det viste sig at være (dele af) skeletter af nogle elge, som var spist af stenalderfolk for omkring 10.000 år siden. Efter måltidet var knoglerne samlet i huderne og kastet i en sø. I et brystben på en af elgene sidder en knækket pilespid af flint. Blandt spor af menneskers aktiviteter med knoglerne er også ”Spirituelle spor”, bl. a. er der boret et hul i et skulderblad. En tilsvarende behandling har været brugt hos samerne indtil omkring år 1900.

Blandt museets udstoppede dyr er der også en samling, der viser, hvorledes ubehandlede sygdomme, f.eks. skab og parasitangreb kan udvikle sig på en meget smertelig og i egentlig forstand gyselig måde. Samlingen stammer fra forstander ved Serumlaboratoriet Magnus Christiansen, og hans studier blev en af grundpillerne for Vildtbiologisk station på Kalø. Museet har også landets ældste udstoppede hjort. Den blev udstoppet engang i 1600-tallet og den har holdt sig godt, selv om alderen trykker lidt.

Efter at have hørt om jagten og om dyrene gik vi over gårdspladsen til den ”nye” udstillingsbygning fra 2002 for skovbruget. I denne afdeling viste naturvejleder m.m. Morten Kjellmann rundt. Bygningen er indvendigt beklædt med lærketræ og udvendigt med træ af douglasgran. Grantræet stammer fra stormfaldet i 1999. Statsskovbruget har uniformeret personale, og umiddelbart ved indgangen til udstillingen hænger blandt andre et maleri af Hakon Frølund i uniform, der var direktør i Statsskovvæsenet, da dette

Klub 60+

Pensionistforening for tidligere medarbejdere i Fødevarerministeriet og for nuværende 60+ -medarbejdere

blev overført fra Landbrugsministeriet til Miljøministeriet (direktør 1958 – 1986).

Udstilling i denne bygning viser overgangen til industrialiseret skovbrug. Industrialiseringen af den øvrige del af samfundet var stort set gået uden om skovbruget. I hallen vises, hvordan man fra 2. verdenskrig fik skovene med i udviklingen. Under krigen var skovbruget i væsentlig grad langt an på fremskaffelse af brænde og der var indført pligthugst, hvilket bevirkede, at der blev fældet mere træ end skovens naturlige tilvækst kunne erstatte. Efter krigen måtte man først normalisere forholdene i forhold til 1930-erne og derefter gennemføre en mekanisering. Dette skete under anvendelse af midler fra Marshallhjælpen. Af stor betydning blev den lille grå Ferguson traktor, der slutter rundgangen. I 1950-erne forsvandt både skovkuskene og hestene, efter dem fulgte plantepigerne og makkeren til tomandsskovsaven samt de mange sæsonansatte husmænd fra vinterskoven. I stedet kom motormændene med deres store maskiner, som er udstillet mellem Frølund og Ferguson'en; maskiner, som hver især på ganske kort tid kan fælde et træ, afgrene det og afkorte det i håndterbare stykker i kranlængder på 2-3 meter til mekanisk læsning.

Imidlertid fokuserede den såkaldte Brundtland-rapport på konflikten mellem benyttelse og beskyttelse af skoven (bæredygtighed). Store skovarealer med ensartede træer af samme alder betyder en fattig natur, og de tunge maskiner gør skade på skovbunden. Skovloven af 1989 lagde mere vægt på hensynet til naturen og skovgæsterne end tidligere love. Det efterlod især de private skovejere i økonomiske vanskeligheder, og mange steder overlevede skovdriften kun fordi biproduktionerne juletræer, pyntegrønt og jagt holdt sammen på økonomien, medens træproduktionen gav underskud.

Men hensynet til naturen er kommet for at blive, og mekanisering af udslæbning af træ fra skoven har delvist måttet vige for firmaer, som foretager udslæbningen med hest og slæde.

Den sidste udstilling, vi så, var indrettet i "Laden". I den vises en række hestekøretøjer, som tidligere har været brugt til transport af skovens produkter. Derudover vises nogle skiver, der er savet ud af træstammer fra store fældede gamle træer. På skiverne kan man tælle årringe og dermed fastslå træets alder. Træer vokser som bekendt ikke ind i himlen, og vi fik forklaret, at afgørende for hvornår træet standser sit vækst i højden er træets evne til at trække vand op til de øverste blade. Guiden nævnte en højde på et par og fyrrer meter for danske forhold.

Klub 60+

Pensionistforening for tidligere medarbejdere i Fødevareministeriet og for nuværende 60+ -medarbejdere

Besøget på Jagt- og Skovbrugsmuseet sluttede med kaffe og kage i museets store og lyse Cafe Sneppen.

Det var en rigtig dejlig oplevelse at besøge Jagt- og Skovbrugsmuseet, men også noget vemodigt, fordi museet er omfattet af den store udflytning af statsinstitutioner og skal flytte til Dansk Landbrugsmuseum på Gl. Estrup ved Randers.

